

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 665/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Rolandom Kovácsom, advokátom, Mäsiarska 450/30, Košice, proti postupu Okresného súdu Rožňava vo veci sp. zn. 4C/199/2015 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Rožňava v konaní sp. zn. 4C/199/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Rožňava **prikazuje** v konaní sp. zn. 4C/199/2015 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie **3 000 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Rožňava **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Rožňava **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označeným postupom okresného súdu. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd okresnému súdu prikázal konať v jeho veci bez prietahov, a požaduje finančné zadostučinenie 6 000 eur a náhradu trov konania.

2. Uznesením č. k. III. ÚS 665/2024-10 z 10. decembra 2024 prijal ústavný súd podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II. Skutkové východiská

3. Sťažovateľ 5. júna 2015 podal na okresnom súde žalobu o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Predmetné konanie už viac ako desať rokov prebieha na dvoch stupňoch, aktuálne je v štádiu odvolacieho konania na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) proti rozsudku okresného súdu z 18. apríla 2023.

4. Sťažovateľ vlastní viaceré pozemky a je zároveň podielovým spoluvlastníkom pozemku susediaceho s jeho ostatnými pozemkami. Práve tento pozemok sa stal predmetom civilného sporu, ktorého sa týka ústavná sťažnosť. Sťažovateľ sa žalobou domáhal reálneho rozdelenia pozemku tak, aby jemu priznanú časť mohol pripojiť k inému pozemku vo svojom vlastníctve. V čase podania žaloby bol sťažovateľ v katastri nehnuteľností zapísaný ako spoluvlastník 66/192-ín predmetného pozemku, žalovaní v 1. a 2. rade vlastnili 44/192-ín a zároveň vlastnili aj pozemok susediaci s predmetným pozemkom, žalovaný v 3. rade vlastnil 33/192-ín, žalovaný vo 4. rade 16/192-ín a žalovaný v 5. rade 33/192-ín.

5. Žalovaní v 1. a 2. rade na žalobu reagovali námietkou neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorou sťažovateľ nadobudol svoj spoluvlastnícky podiel od predchádzajúcich spoluvlastníkov z dôvodu, že bolo porušené ich predkupné právo. Následne kataster nehnuteľností opätovne zapísal na list vlastníctva pôvodných spoluvlastníkov.

6. Okresný súd žalobu zamietol na pojednávaní 29. septembra 2016 v neprítomnosti sťažovateľa (žalobcu) z dôvodu, že nebol spoluvlastníkom predmetného pozemku. Sťažovateľ ráno v deň konania pojednávania doručil do podateľne súdu žiadosť o odročenie z dôvodu, že mu nebola poskytnutá dostatočná zákonná lehota na prípravu a v rovnaký deň mal absolvovať pojednávanie aj na inom súde. Okresný súd však žiadosti nevyhovel s argumentom, že predvolanie bolo advokátovi sťažovateľa expedované s dostatočným predstihom, a rozhodol kontumačným rozsudkom. Sťažovateľ napadol rozsudok odvolaním a po procesných úkonoch súdu bol spis predložený krajskému súdu 9. júna 2017.

7. Krajský súd uznesením 12. augusta 2018 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na nové konanie. Okresný súd pochybil tým, že sťažovateľovi neposkytol zákonnú lehotu na prípravu na pojednávanie, pričom nepovažoval za preukázané, kedy bolo sťažovateľovmu advokátovi doručené upovedomenie o uložení zásielky, preto nemohol tvrdiť, že si účelovo predvolanie prevzal neskoro.

8. Sťažovateľ sa medzičasom opäť stal spoluvlastníkom spornej parcely. Na druhom pojednávaní 11. decembra 2018 bola medzi stranami sporná otázka reálnej deliteľnosti nehnuteľnosti vzhľadom na zákonný zákaz drobenia pozemkov, ako aj otázka hodnoty nehnuteľnosti. Pojednávanie bolo odročené pre účely poskytnutia možnosti stranám dohodnúť sa na spôsobe vyporiadania, z rovnakého dôvodu bolo odročené aj tretie pojednávanie konané 26. februára 2019. Žalobca doručil návrh na vyporiadanie spoluvlastníctva a okresný súd odročil aj pojednávanie konané 26. marca 2019 na neurčito s tým, že uložil stranám sa v lehote vyjadriť, či akceptujú návrh žalobcu.

9. V priebehu nasledujúceho roka okresný súd opakovane zasielal stranám na zaujatie stanoviska vyjadrenia ostatných strán. Stranám tiež nariadil sa dohodnúť na tom, kto zabezpečí znalca, avšak strany navrhovali, aby znalca ustanovil súd. K nariadeniu znaleckého dokazovania došlo až uznesením z 5. augusta 2020, proti ktorému doručili súdu žalovaní v 1. a 2. rade podanie nazvané ako „*odvolanie*“. Po predložení spisu krajskému súdu tento uznesením z 28. januára 2021 vec vrátil okresnému súdu ako predčasne predloženú z dôvodu, že podanie je v skutočnosti vyjadrením námietok k obsahu znaleckej úlohy.

10. Znalec doručil znalecký posudok okresnému súdu 29. júna 2021. Pojednávanie nariadené na 16. november 2021 bolo odročené na žiadosť právneho zástupcu žalovaných vo 4. a v 5. rade a pojednávanie nariadené na 23. november 2021 bolo zrušené z dôvodov na strane súdu.

11. Piate pojednávanie konané 21. júna 2022 súd odročil na neurčito s tým, že uložil žalovaným v 1. a 2. rade doručiť geometrický plán, o vyhotovenie ktorého požiadali. Pojednávanie nariadené na 2. marec 2023 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne. Na šiestom pojednávaní 21. marca 2023 strany predniesli záverečné návrhy a súd rozhodol rozsudkom vo veci samej na siedmom pojednávaní 18. apríla 2023.

12. Žalovaní v 1. a 2. rade podali proti rozsudku odvolanie, okresný súd predložil krajskému súdu spis 20. septembra 2023, avšak krajský súd 19. septembra 2024 vrátil vec okresnému súdu ako predčasne predloženú z dôvodu, že opomenul pri doručovaní rozsudku stranám priložiť k nemu aj overený geometrický plán. Po odstránení tejto vady bol spis opätovne predložený krajskému súdu 29. októbra 2024, kde toho času prebieha odvolacie konanie.

III.

Argumentácia sťažovateľa a vyjadrenie okresného súdu

13. Sťažovateľ považuje svoju právnu vec za bežný občianskoprávny spor, a preto celkovú dĺžku konania na prvom stupni nepovažuje za ústavne akceptovateľnú. Tvrdí, že on ani žalovaní konanie nepredlžovali, pričom jeho neúmeraná dĺžka je podľa neho spôsobená neefektívnym postupom okresného súdu.

14. Podľa predsedu okresného súdu je nesporné, že celková dĺžka konania je neprimerane dlhá. Nedá sa však podľa neho konštatovať, že by súd bol nečinný, a preto vznikli prieťahy, keď spravidla konal v mesačných až dvojmesačných intervaloch. Podľa neho však súd mohol spôsobiť prieťahy v konaní tým, že opakovane vyzýval strany sporu na vyjadrenia k spôsobu vyporiadania podielového spoluvlastníctva aj k hodnote nehnuteľnosti, aké majú návrhy na doplnenie dokazovania, že pojednávania určené na 26. marec 2019 a 21. jún 2022 boli odročené

na neurčito a že spis v dvoch prípadoch bol odvolaciemu súdu predložený na odvolacie konanie predčasne, preto odvolacím súdom musel byť vrátený. Na priebeh konania mala vplyv aj skutočnosť, že došlo k zmene zákonných sudkýň.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 139/2025, II. ÚS 212/2025, III. ÚS 324/2025, IV. ÚS 113/2025).

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

18. Konanie prebieha už viac ako 10 rokov na dvoch stupňoch súdnej sústavy. Sťažovateľ sa však domáha vyslovenia porušenia len vo vzťahu k okresnému súdu, keďže je toho názoru, že práve ten neprimeranú dĺžku konania zapríčinil. Keďže ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde), preskúma ústavnú akceptovateľnosť obdobia, počas ktorého vo veci konal okresný súd, čo je spolu približne sedem rokov a štyri mesiace.

19. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom napadnutého konania je žaloba o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, ktorá tvorí bežnú súčasť agendy civilných súdov. V konaní bolo potrebné ustáliť hodnotu nehnuteľnosti a zodpovedať otázku jej reálnej deliteľnosti. Samotná skutočnosť, že okresný súd nariadil znalecké dokazovanie, v okolnostiach veci nezakladá takú mieru skutkovej zložitosti, ktorou by bolo možné ospravedlniť jeho postup v napadnutom konaní (podobne I. ÚS 139/2025).

20. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, ústavný súd z priloženého súdneho spisu nezistil žiadne skutočnosti nasvedčujúce tomu, že by sťažovateľ svojím správaním v relevantnej miere prispel

k celkovej dĺžke konania. Rovnako nemožno konštatovať, že by svojim správaním konanie zbytočne predlžovali žalovaní.

21. Pokiaľ ide o kritérium postupu súdu, ústavný súd musí konštatovať, že postup okresného súdu bol neefektívny. Okresný súd nadbytočne opakovane vyzýval strany sporu na vyjadrenia k spôsobu vyporiadania podielového spoluvlastníctva aj k hodnote nehnuteľnosti a k tomu, aké majú návrhy na doplnenie dokazovania. Spis bol v dvoch prípadoch odvolaciemu súdu predložený na odvolacie konanie predčasne, v dôsledku čoho odvolacím súdom musel byť vrátený. Približne rok po podaní žaloby okresný súd rozhodol kontumačným rozsudkom, v odôvodnení naznačujúc, že sťažovateľov advokát si úmyselne neskoro prevzal predvolanie na pojednávanie, hoci okresný súd nemal preukázané, kedy bolo advokátovi doručené upovedomenie o uložení zásielky. Už tieto skutočnosti nasvedčujú tomu, že ústavne neakceptovateľnú dĺžku konania v trvaní viac ako sedem rokov na prvom stupni (napr. *Maxian a Maxianová v. Slovensko*, č. 43168/11, rozsudok zo 7. 1. 2014) možno pripísať neefektívnemu postupu okresného súdu.

22. Ústavný súd zároveň pripomína, že nie je disciplinárnym súdom voči konajúcim sudcom a neposudzuje, kto a či vôbec neprimeranú dĺžku konania či neefektívny postup subjektívne zapríčinil. Ani nadmerné zaťaženie zákonného sudcu nemôže byť dôvodom zmarenia ústavných práv sťažovateľa a nezbavuje štát zodpovednosti za prieťahy. Účelom ústavnej sťažnosti nie je pomenovať príčiny prieťahov alebo dospieť k záveru, či majú objektívny, alebo subjektívny charakter. Dôležité je rozhodnúť, či k prieťahom v konaní došlo, a odstrániť stav právnej neistoty sťažovateľa (III. ÚS 324/2025). Je totiž povinnosťou štátu zorganizovať svoj súdny systém tak, aby jeho súdy mohli plniť povinnosť prejednávať veci v primeranej lehote (*Bieliński v. Poľsko*, č. 48762/19, rozsudok z 21. 7. 2022). Systémové nedostatky pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 212/2025).

23. Na základe uvedeného ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa (bod 1 výroku tohto nálezu). Keďže konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

24. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom hlavným faktorom pri zistení porušenia ústavných práv sťažovateľa bola neprimerane pomalá činnosť okresného súdu. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania pred okresným súdom bolo sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 3 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu) s tým, že vo zvyšnej časti sa jeho návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovuje (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.
Trovy konania

25. Zistené porušenie základného práva sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2024 je 343,25 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 343,25 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur) predstavuje 713,96 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2025

Robert Šorl
predseda senátu